

Дар'я ТВЕРДОСТУП,
здобувач фахової передвищої освіти
Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А.С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук, Україна
Науковий керівник: Ірина НЕПОРАДА,
старший викладач кафедри початкової освіти,
гуманітарних дисциплін та інформатики,
Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна
академія імені А.С. Макаренка”
Полтавської обласної ради
м. Кременчук, Україна

НЕТРАДИЦІЙНІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Сучасні школярі мало зацікавлені в навчанні, до них потрібно знайти підхід. Ці підходи відмінні від традиційних методів у навчанні. Однією з головних цілей вчителя у початкових класах є заохотити школярів до навчання, пробудити в них інтерес до пізнання нового, ні в якому разі не відбити бажання в освітньому процесі. Для того, щоб виконати цю ціль успішно, існують нетрадиційні форми організації навчання.

Питанням використання різних форм організації навчання в початковій школі займалися С. Дибський, В. Дьяченко, Ю. Мальований, О. Савченко, В. Сластьонін, В. Сухомлинський, І. Чередов, К. Ушинський та ін. Вже в середині 70-х років минулого століття з'явилась тенденція до зниження інтересу дітей до класних занять. На практиці це реалізувалося появою нестандартних уроків, для яких характерні максимальна щільність, насиченість різними

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”
видами пізнавальної діяльності, запровадження самостійної діяльності учнів, використання програмованого і проблемного навчання, здійснення міжпредметних зв'язків, усунення перевантаженості учнів [1].

Цікавими для теорії та практики є власне нестандартні уроки, для яких характерне оптимальне структурування змісту й форми, яке викликає передусім пізнавальний інтерес і сприяє їх оптимальному розвитку й вихованню. Нетрадиційні форми проведення уроків дають можливість також розвивати творчу самостійність учнів, навчати роботі з різними джерелами знань. Такі форми проведення занять „знімають” традиційність уроку, поживляють думку.

Однак необхідно відзначити, що занадто часте звертання до подібних форм організації навчального процесу недоцільно, тому що нетрадиційне може швидко стати традиційним, що в остаточному підсумку приведе до падіння в учнів інтересу до предмета[5].

Використання нетрадиційних форм навчання потребує творчого, нестандартного підходу вчителя до організації освітньої діяльності, який має бути спрямованим на мотивацію пізнавального інтересу учнів. А це потребує вищого щабля професійної майстерності вчителя, та потребує постійної роботи над собою.

Актуальним питанням також є покращення методів у навчанні задля кращих результатів. Якщо у початковій школі не зацікавити учня до вивчення та пізнання нового, то це погано відобразиться на майбутньому дитини. Для кращої ефективності в навчанні та розвитку учнів слід використовувати сучасні методи, які враховують сьогоденні інтереси школярів.

Сухомлинський писав, що саме від педагога залежить, чим саме стане серце дитини – „ніжною квіткою чи засушеною корою”. Він наголошував, що робота вчителя – це творчість, а не буденне заштовхування знань у дітей. Для кожного вчителя дуже важливо, щоб діти, дивлячись на нього, перш за все сприймали його як педагога-людину, яка здатна співпрацювати. Творчій співпраці вчителя і учня сприяють інтерактивні методи навчання, які

захоплюють учнів, пробуджують у них інтерес, навчають самостійної думки [4].

Використання нетрадиційних форм навчання потребує творчого та нестандартного підходу в організації діяльності, яка буде стимулювати та розвивати навчальний інтерес школярів. З цього можемо зробити висновок, що головна мета такої форми організації освітнього процесу – мотивація до пізнання нового, саморозвиток як і учня, так і вчителя. Організація нетрадиційної форми навчання потребує майстерності вчителя та вміння володіти методиками.

Тобто, можна стверджувати, що основним завданням нетрадиційних форм навчання є підвищення пізнавального інтересу учнів, а також можливість саморозвитку для вчителя. У дослідженнях науковців зазначається, що педагогам слід чітко усвідомлювати переваги та недоліки нетрадиційних форм навчання та визначати перспективи їх подальшого використання в педагогічному процесі.

До переваг, на думку науковців і педагогів-практиків, відносяться такі характеристики:

- підвищують пізнавальний інтерес учнів;
- дають змогу відійти від шаблону традиційного уроку, зробити навчальний процес більш захоплюючим, урізноманітнити його;
- сприяють розвитку учителя та учнів, розкриттю їх творчого потенціалу;
- самим дітям нетрадиційні форми навчання подобаються більше, ніж традиційні [5, с. 69].

Але, не зважаючи на вищезазначені переваги, нетрадиційні форми організації навчання мають і ряд суттєвих недоліків:

- невисока результативність роботи;
- відсутність серйозної пізнавальної праці;
- великі затрати часу;
- необхідність додаткової попередньої підготовки до уроку [5, с. 68].

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

У дослідженнях науковців зазначається, що педагогам слід чітко усвідомлювати переваги та недоліки нетрадиційних форм навчання та визначати перспективи їх подальшого використання в педагогічному процесі. До переваг, на думку науковців і педагогів-практиків, відносяться такі характеристики:

- підвищують пізнавальний інтерес учнів;
- дають змогу відійти від шаблону традиційного уроку
- навчальний процес більш захоплюючим, урізноманітнити його;
- сприяють розвитку учителя та учнів, розкриттю їх творчого потенціалу;
- самим дітям нетрадиційні форми навчання подобаються більше,
- ніж традиційні [2].

Але, не зважаючи на вищезазначені переваги, нетрадиційні форми організації навчання мають і ряд суттєвих недоліків:

- невисока результативність роботи;
- відсутність серйозної пізнавальної праці;
- великі затрати часу;
- необхідність додаткової попередньої підготовки до уроку [3].

Узагальнюючи зазначимо, що нетрадиційні форми організації навчання мають своє місце у шкільній системі. Основною метою їх використання є пробудження та розвиток в учнів пізнавального інтересу як провідного мотиву навчання. Але їх застосування має бути в міру поєднане з традиційними формами, і вимагає чіткої структури та планування.

Нетрадиційні форми навчання – це ніби ковток свіжого повітря в освітньому процесі. Звичайно, у всьому є свої недоліки, але з аналізу зазначеної літератури ми можемо констатувати факт: нетрадиційні форми навчання мають більше позитивний вплив на навчально-виховний процес, бо вони спрямовані на мотивацію, формування та розвитку інтересу до пізнання нового у школярів. Також така освітня діяльність покращує навички вчителів, відбувається

V Міжнародна викладацько-студентська науково-практична конференція
саморозвиток під час підготовки та проведення такого уроку. Нетрадиційні
форми організації навчання однозначно мають своє місце у шкільній програмі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данишук М. Нетрадиційні форми навчання, як засіб творчої діяльності дітей з особливими потребами. 2008.С.8
2. Кондратюк О. Нестандартні уроки в початковій школі. Київ: ред. загальнопед. газ., 2005. 128 с
3. Лисенко Л. Нетрадиційні форми навчання в сучасній загальноосвітній школі. URL: neasmo.org.ua (дата звернення 10.03.2024).
4. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. Посібник. Київ : ФОП Мойсеюк В. Ю., 2007. 656 с.
5. Піхур О. Нетрадиційні форми організації навчання: переваги і недоліки. *Наука. Освіта. Молодь*. №5 (2). С.68-69.